

Hoe onjuist het echter is, de gewraakte methode toe te passen, is dadelijk duidelijk, wanneer men b.v. tegen een zestig-jarigen predikant zou zeggen: „Datgene wat gij denkt omtrent den inhoud van Zondag 1 is mij bekend. Dertig jaar geleden hoorde ik u erover preeken. Uw meening ken ik dus ten volle". Die predikant zou terecht antwoorden: „Maar mijn broeder, er zit toch zeker ontwikkeling in mijn leven, ontwikkeling in mijn denken? Zeker, principieel ben ik niet gewijzigd, maar thans zeg ik het waarschijnlijk wel iets anders, al zeg ik dan ook hetzelfde als vóór dertig jaar, en ik zie het ook wel wat breder en ook wel wat dieper dan vóór dertig jaar".

Ieder gevoelt, dat deze predikant in dat geval niet beschuldigd zou mogen worden van meeningsverandering. Slechts mag men dankbaar zijn voor het feit, dat in ieder leven een ontwikkelingsproces zich voltrekt. Zulk een ontwikkelingsproces is goed, mits het maar niet beteekent een vergroeiing, een afbuiging van de principiële lijn.

Tenslotte, met een methode, zooals die wel eens wordt toegepast (zooals ook Ds Steen die toepaste in meergenoemd artikel) kan men veel bewijzen. Wanneer men b.v. Kuyper Sr.'s uitspraken van 1899 aangaande de leerplichtwet zou willen exegetiseren met hetgeen hij omtrent leerplicht in de zeventiger jaren had gesproken, zou men kunnen bewijzen, dat Dr Kuyper als hij in '99 tegen de leerplichtwet-Borgesius optreedt, feitelijk bedoelde die leerplichtwet met vlag en wimpel binnen te halen.

Genoeg echter over de methode, volgens welke men critiek meende te moeten oefenen op hetgeen elders door mij werd geschreven.³⁾

Wanneer ik nu in een volgend nummer zal beginnen met een thetische uiteenzetting van mijn opvatting, dan wil ik vooraf nog enkele opmerkingen maken.

In de eerste plaats deze, dat wij enerzijds de roeping hebben, eerbiedig alle gegevens die Gods Woord ons biedt, te erkennen en ootmoedig te belijden, dat Hij alleen in Zijn licht ons het licht doet zien.

Anderzijds hebben wij van God ontvangen de gave om het leven te onderzoeken, en wat zich als feit aan ons aandient, hebben wij als feit te erkennen.

Hiermede raken wij ongetwijfeld één van de grootste moeilijkheden der christelijke wetenschap.

Wie weet, hoeveel bezwaar er in christelijke kringen gemaakt is tegen de opvatting, die gevolg was van de ontdekking van 't feit, dat de aarde draait; wie weet, dat er thans nog altijd christenen zijn, die met een beroep op het stilstaan van de zon in Jozua's dagen het draaien der aarde ontkennen, begrijpt ook, wat wij bedoelen, wanneer wij zeggen, dat het op zichzelf mogelijk is, dat men door een niet verstaan van de Schrift poogt eenige feiten, die als feit in Gods schepping moeten worden geconstateerd, te loochenen.

Maar anderzijds sta ook weer steeds vast, dat wij juist omdat wij gelooven, dat de feiten van God zijn, nimmer eenige botsing tusschen de openbaring Gods in de Schrift en de feiten kunnen aanvaarden. Immers die botsing kan er niet zijn.

Doet zich desondanks toch aan ons een situatie voor, waarbij wij meenen, dat die botsing ontstaat, dan groeit op dat punt voor ons het raadsel, het raadsel, dat om ontwarring roept. Bij de poging tot oplossing van het raadsel staat dan altijd weer vast, dat wij eerder dwalen kunnen dan God, omdat Hij niet dwalen kan, en dat dus, indien er botsing zou zijn tusschen Zijn openbaring in Zijn Woord en wat wij als feit meenen te moeten zien, dat Woord onwrikbaar vast is en dat Woord beslist.

En juist wanneer wij op dat standpunt staan, geloovig vasthouden aan het gezag van het Woord van onzen God, dan mogen wij ons wel afvragen, of misschien ook soms dat Woord tot dusver door ons op een bepaald punt verkeerd werd verstaan. Niet dus zoo, alsof wij de Schrift naar de z.g. feiten zouden willen verwringen; maar wel zoo, dat wij, komend voor Gods aangezicht in het licht van Zijn Woord, opnieuw het licht zoeken over het punt, waar moeilijkheden groeiden.

Dit zeggen wij vooraf; niet omdat wij meenen, dat er tusschen de duidelijke uitspraken der

³⁾ Ik zou de bestrijding, die ik elders ondervond, in dit artikel niet eens genoemd hebben, ware het niet, dat ik van den eindredacteur van het Geref. Theol. Tijdschrift, Prof. Hoekstra, vernam, dat er onmogelijk ruimte voor een eventueel antwoord aan Ds Steen in genoemd tijdschrift zou zijn vóór de aflevering van Juni, misschien zelfs niet vóór de aflevering van Juli.

Ik meende, dat ik nu in „De Reformatie" niet Ds Steen mocht gaan bestrijden, maar dat ik wel gerechtigd was, door een thetische uiteenzetting te doen zien, wat mijn meening is en waarom de bestrijding, die ik slechts hier en daar zal noemen, deswege geheel ongelijk had.

Ter informatie deel ik slechts mede, dat Ds Steen van oordeel was, dat mijn opvatting vrijwel overeenkwam met die van Apollinaris, een in de derde eeuw na Chr. veroordeelde ketter, die loochende, dat Christus een volledige menselijke natuur had aangenomen.

Schrift en de feiten der zielkunde een botsing is, maar wel omdat wij duidelijk ons standpunt, dat wij ons met heel ons denken aan de Schrift willen onderwerpen, willen vooropstellen.

J. WATERINK.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Naar aanleiding van de artt. „Het Raadsel van het Kindergetuigenis" ontvingen we het volgende ter plaatsing.

Naar aanleiding van „Kindergetuigenissen".

Met groote belangstelling las ik het artikel van Mr Schut over „Kindergetuigenissen".

Vooraf dat verhaal over den baardelozen onderwijzer trok mijn aandacht. Ik kon dat haast niet aannemen en nam om me te overtuigen op 25 kinderen van 11—13 jaar deze week dergelijke proeven. Het resultaat is inderdaad zóó, dat ik moet constateeren, dat kinderen zeer gebrekkelijk waarnemen.

Maar Mr Schut moet ook niet vergeten, dat er heel veel vanaf hangt hoe men zijn vraag stelt. Als men van een baardelozen onderwijzer vraagt: Heeft die meneer een lange of korte baard, dan begint men met suggestief een valsche voorstelling aan het kind op te dringen. Ten tweede blijkt het begrip baard niet goed uitgewerkt te zijn. Immers, als Mr Schut zich een keer verzuimd heeft te scheren, zegt hij: Foei, wat heb ik een baard, ik zal me eens gauw (laten) scheren. Het bleek me, dat de kinderen zoo'n stoppelveldje ook als „baard" opvatten.

Ik heb, om de proef nauwkeurig te nemen, daarom ook andere vragen gesteld. Ik laat ze hier volgen met de resultaten er bij. Het ging over 16 jongens en 9 meisjes.

Vraag 1. Heeft de heer X. (een onderwijzer zonder baard) een lange of korte baard?

Resultaat: 12 geen; 1 niet lang en niet kort; 1 op komst; 1 glad; 8 kort; 3 lang.

Vraag 2. Aan welke kapstokplank is in de beneden-vestibule de drukkrop van de electrische schel (voor het uitlaten der kinderen) bevestigd?

Goed antwoord: de bovenste der drie.

Resultaat: 14 goed; rest: 8 middelste; 1 onderste; 1 niet op een plank; 1 aan den muur; 1 naast de onderste plank, 1 tusschen middelste en bovenste plank.

Vraag 3. Kleur van de snor van den onderwijzer IJ?

Goed antwoord: heeft geen snor.

Resultaat: 13 goed; 3 bruin; 2 bruinachtiggeel; 2 grijs; 1 gezichtskleur (!); 1 zwart; 3 weten het niet.

Vraag 4. Kleur van de overjas, die dezelfde onderwijzer deze middag aan had.

Goed antwoord: had geen overjas aan (alle kinderen hadden hem gezien).

Resultaat: 10 goed; 4 wit met bruin of andersom; 1 grijze „lodenjas"; 1 wit met bruin haringgraat; 2 grijs-bruin; 1 beige; 1 grijs-zwart; 2 grijs; 1 weet het niet; 1 mousseline (tikje achterlijk).

Vraag 5. Welke vorm heeft de neus van onderwijzer Z?

Goed antwoord: rechte neus. (De keus was tusschen arendsneus, rechte neus of wipneus; een en ander wel omschreven.)

Resultaat: 14 goed; 6 wipneus; 2 arendsneus; 1 snavelneus; 1 gewone neus; 1 pimpelneus.

Vraag 6. Hoe draagt mej. A. 't haar?

Goed antwoord: scheiding in het midden en een „bol".

Resultaat: 22 goed, al zijn de antwoorden typisch gewestelijk en ook vermakelijk, zooals: 3 op een knots; 3 van achteren een knotje; 2 een knotsje; 1 opgerolde staart; 1 knotje onder in de nek; 3 scheiding in het midden en van achter een knotje; 1 lang haar op een knotje; 2 weten het niet; 1 polka-haar (juist de pienterste jongen!).

Vraag 7. Welke platen hangen in de benedenschoolgang?

Goed antwoord: 10 verschillende platen of portretten. Resultaat: Het hoogste aantal was: 5 platen. De meesten van 1—4 varieerend.

Men zag dus niet de dingen, die vier maal daags gepasseerd worden.

Tenslotte gaf ik vijf handelingen, achtereenvolgens:

1. met linkerhand over het bord vegen met een borstel;
2. idem overdoen met de borddoek;
3. met rechterhand een krijt kruis zetten;
4. met linkerhand uitvegen met de borddoek;
5. idem overdoen met de borstel.

Resultaat: De jongen van het „polkahaar" gaf precies zóó de handelingen weer; dus ook de hand, die het deed.

Voorts 5 kinderen noemden ze in goede volgorde; 3 hadden 4 van de 5 goed; 8 slechts 3 van de 5; de rest (8) van 0—2.

En toch werden onmiddellijk na de handelingen deze genoteerd door de kinderen.

't Is me opgevallen, dat het meisje, dat den heer X. een langen baard gaf, een flinke meid is. Ik vroeg later: Greet, hoe kwam je daar toch bij? „Mijnheer, ik kan hem me niet anders voorstellen", was het antwoord.

'k Vertel hier ook nog even, dat ik ze van verschillende onderwijzers gevraagd heb een eigenaardige gewoonte te geven. Maar dat gebeurde onder geheimhouding voor elkaar en ook schriftelijk. Dit kan ik er wel van zeggen: 't Bleek me, dat ze over 't algemeen een zeer juiste kijk op onze gebreken of hebbeligheden hebben. 't Psychische oog ziet beter dan 't fysieke.

Tiel.

J. E. K o k.

Aan wie de schuld?

Het behoort tegenwoordig tot het vaste repertoire van thee- en verjaarsvisites, te klagen over de overlading, waaronder de „kinderen" van gymnasia en middelbare scholen te lijden hebben.

Er zal wel iets van waar zijn misschien: ik kan dat als buitenstaander niet voldoende beoordeelen. Maar iets anders is óók waar!

Aan twee van die „overlading" „kinderen", beiden leerlingen van een dergelijke onderwijsinstelling, heb ik eens gevraagd, welke functies ze in de scholieren-sportwereld bekleedden.

'k Kreeg een heel lijstje als oorst.

Met z'n tweeën deelen ze de volgende waardigheden:

Secretaris van de hockey-club der school, die elke Woensdagmiddag speelt voor training;

Captain van het eerste voetbal-elftal van de drie hoogste klassen, welk ambt den drager verplicht iedereen Zaterdagmiddag op het terrein aanwezig te zijn;

griffier van de „Federatie van locale sportverenigingen van inrichtingen voor voortgezet onderwijs";

lid van de „commissie uit de Federatie van locale sportverenigingen van inrichtingen voor voortgezet onderwijs ter regeling en voorbereiding van schoolwedstrijden" (voor de vergaderingen van deze commissie heeft het 17-jarig lid zich een smoking moeten aanschaffen, want ze worden steeds met een gezellige „gramofoon-platen-avond" (d.w.z. een danspartij) besloten);

voorzitter van de „seniores afdeling van de interscholair ping-pong club", die Donderdags-avonds zich voor de komende competitie voorbereidt;

penningmeester van de „scholierengroep uit de zwimmersvereniging X", die Dinsdagsavonds regelmatig zich moet oefenen, met het oog op de komende zomerkampioenschappen;

lid van een onderlinge, gemengde bridge-club van klasse-genooten, die Vrijdagsavonds samenkomt op „de kast" van een der ruim-behuisde leden.

Bovendien „interesseert zich" de eene van de twee jongelui „nagal" „voor de politiek" — wat dan bestaat uit het lezen van allerlei sinistere blaadjes die langs de straat worden uitgevent — en mag de andere op den weg van en naar huis een meisje geleiden, dat zich verwaardigt momenteel en voor zoolang als 't duurt zich zijn dienstigheden te laten welgevallen.

Inderdaad, deze „kinderen" worden heel erg overladen.

Maar aan wie de schuld?

Aan hen zelf?

Aan de school?

Of misschien... AAN DE OUDERS?

Een van mijn lezeressen moet deze vraag eens stellen als bij de eerstvolgende verjaarsvisite de klacht wéér op de proppen komt... Maar dan moet ze het er voor over hebben, dat ze nóóit weer wordt gevraagd!!

W. B. H.

De intuïtie.

Uit het in de „Edesche Crt." gegeven verslag van Prof. Cramer's laatste lezing over het reeds genoemde onderwerp:

Prof. Cramer betoogde voorts, dat er wel geen Christelijke zedewet is, maar er is een God, die den mensch van dag tot dag zijn geboden geeft. Evenals kinderen, ook zonder nadere uitspraken van hun ouders, best weten wat zij moeten doen en laten, zoo weten de kinderen Gods intuïtief ook heel goed, wat hun Hemelsche Vader van hen eischt.

Geen „christelijke" zedewet. Misschien is bedoeld, dat wat als zedewet voor vele christenen geldt, uit Israëls afkomstig is. Maar dan houden anderen vast, dat Israël als openbarings-volk, volgens denzelfden man, als die Efese schreef, zijn schatten heeft ingedragen in de kerk van het Nieuwe Testament. Geen „christelijke" vragen die velen dan, om dan dadelijk op te merken: neen, ook geen nederlandsche, ook geen arische. Maar wel een zedewet vóór en nu van de Christelijke kerk.

Natuurlijk kan door den spreker ook aan andere dingen gedacht zijn („zedewet"). Maar wij vragen slechts, hoe de menschen zulke opmerkingen lezen.

Overigens zal, wie de wet der openbaring kent, en eert, voor die „intuïtie" bang zijn.

Geen theorie, maar persoon.

Uit hetzelfde verslag:

Prof. Cramer betoogde in dit verband, dat hij zich niet vast hield aan een belijdenis, aan een leer, aan een theorie, maar aan een persoon, aan Jezus Christus. Onze tijd is — aldus spr. — wars van alle dogmatische gevecht, van allen kerkelijken strijd, welke zich h.v. uit bij kerkelijke verkiezingen, waarbij het wel gebeurt, dat men als de „partij" b.v. met 2 stemmen meerderheid uit de bus komt, triomfantelijk uitroept: „Wij hebben het gewonnen!"

„In den
ze over al

Tot zoover
Geen theos
En dat is
En hoe ze
beantwoord
theorieën. In
theorie hier

Overigens
aan den hem
hooren werer
aan een rijk
dagen schijf
geen stem
de dagen, w
of benoemd
uitstortingen

Uit de „T
buurman ma

„The Lo
more than
rendered i
manic Chr
man Peop
songs and
introduce
pressed, jo
the origina
place of 15
Herr Wilh
Teutonic a
He decla
be rejected
elements;
says, „len
with God"
of David,
87th Psalm
to the tex
„I will
and the
Euphra
to hide fr
of parts of
risks to at
ject of „V

fn „Nieuw
een uitspra
nummer:

„Nu vol
breking v
bestaat, b
vraag: wa
compositie
direct verl
wat toch
moeten zij
bede, een
zeer beke
speeld, een
Het is
waardeert
zijn spel, c
gemeente
preek zal

De heer Z

„Wat te
zouden w
meerde Ke
dienstwerk
in „vreem
ambulen
Vandaar
wilden do
„Maar ik
ken met t
onderwijze
taal."

„Maar
met orgel
psalm „in
verscheide
lijk zwien
Zoo ook
„Profeteer
de preek,
meente „t
Die een
die de ab
draagt), d
„Profeteert
het Woord
meente, d
Ook wij
„in vreem
natuur hel
allen „prol
uitmunten
vreemde t
Echter
borgenheid
dat profet
Zonder op
zeggen, dat